

T.C.
KALKINMA BAKANLIĞI
Özel Kalem Müdürlüğü

7156244 64-62

29 OCAK 2015

Sayı : 43728771-610.00- 439
Konu : 7/56244 Esas Sayılı Yazılı Soru Önergesi

ÇOK İVEDİ

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

İlgi: TBMM Kanunlar ve Kararlar Başkanlığının 04.12.2014 tarihli ve 43452547-120.00-205527 sayılı yazısı.

İlgi yazıyla, İzmir Milletvekili Sayın A. Kenan TANRIKULU'nun tarafıma tevcih ettiği 7/56244 esas sayılı yazılı soru önergesinin cevaplandırılması talep edilmektedir.

Söz konusu yazılı soru önergesiyle ilgili cevabımız ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Cevdet YILMAZ
Bakan

EKLER :
1-Soru Önergesine İlişkin Cevaplar
(5 sayfa)

Adres: Necatibey Cad. No:110/A-06100 Yücetepe-ANKARA
Telefon: +90 (312) 294 50 00 - 294 50 95 - 294 50 97
Faks: +90 (312) 294 69 77
Elektronik Ağ: <http://www.kalkinma.gov.tr>

okir@kalkinma.gov.tr

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.
Evrak teyidi <https://kbeb.kalkinma.gov.tr/Sorgu> adresinden 9DM8-B462-8KOY kodu ile yapılabilir.

İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN A. KENAN TANRIKULU'NUN YÖNELTTİĞİ 7/56244 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE YÖNELİK CEVAPLAR:

Türkiye; Birleşmiş Milletler (BM) Engelli Hakları Sözleşmesi'ni 03 Aralık 2008'de onaylamıştır. Sözleşme, engellilerin topluma dâhil olması, ayrımcılıktan ve damgalanmaktan korunması, hizmetlerin engelliler için erişilebilir olması, yasalar önünde eşitlik konularında devlete yükümlülükler getirmektedir. Ancak buna rağmen bugün engelli vatandaşlarımızın başta istihdam olmak üzere çözüm bekleyen sorunları her geçen gün giderek daha da artmaktadır.

Diğer yandan Türkiye'deki engellilerle ilgili olarak en son çalışma 57'nci Hükümet döneminde 2002 yılında Devlet İstatistik Enstitüsü ve (mülga) Özürlüler İdaresi Başkanlığı tarafından yapılmış ancak daha sonra bu alanda bir çalışma gerçekleştirilmemiştir.

Bu bağlamda;

Soru 1: Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) engelli vatandaşlarımız ile ilgili son çalışması hangi tarihte ve sonuçları nedir?

Cevap 1: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'nin engelli vatandaşları da kapsayan son çalışması "Türkiye Sağlık Araştırması (TSA)"dır. Söz konusu araştırma iki yılda bir düzenlenmekte ve bu araştırma ile kalkınma göstergeleri içerisinde önemli bir paya sahip olan sağlık göstergesine yönelik bilgilerin elde edilmesi ile mevcut yapıdaki bilgi açığının kapatılmasını amaçlamaktadır. TSA, 2008 yılında başlatılmış ve iki yılda bir uygulanmaktadır. Bugüne kadar 2008, 2010 ve 2012 yıllarına ilişkin araştırma sonuçları yayınlanmıştır. 2014 yılına ilişkin TSA, sonuçları Eylül 2015 tarihinde yayımlanacaktır.

TSA'da yer alan sorularla aşağıda başlıkları verilen tablolar üretilmekte ve yayınlanmaktadır:

- Görme sorunu olanların cinsiyet, yaş grupları ve yerleşim yerine göre dağılımı,
- Duyma sorunu olanların cinsiyet, yaş grupları ve yerleşim yerine göre dağılımı.

Türkiye Sağlık Araştırması, 2012 sonuçları aşağıdaki tablolarda verilmektedir.

Görme sorunu olanların cinsiyet, yaş grubu ve yerleşim yerine göre dağılımı, 2012

Percentage of individuals having vision problem by sex, age group and residence, 2012

[15 ≥ yaş - age]

(%)

Yaş grubu Age group	Türkiye-Turkey			Kent-Urban			Kır-Rural		
	Toplam Total	Erkek Male	Kadın Female	Toplam Total	Erkek Male	Kadın Female	Toplam Total	Erkek Male	Kadın Female
Toplam- Total	5,5	4,0	6,9	4,3	2,9	5,6	8,1	6,3	9,8
15-24	1,2	1,3	1,0	1,2	1,2	1,3	1,1	1,8	0,5
25-34	1,6	0,9	2,4	1,6	0,9	2,3	1,9	0,9	2,8
35-44	2,2	1,6	2,8	2,0	1,2	2,8	2,8	2,7	2,8
45-54	6,9	5,0	8,8	6,2	4,3	8,2	8,3	6,6	10,1
55-64	9,5	6,8	12,0	8,3	6,2	10,5	11,4	7,9	14,4

65-74	18,3	13,8	22,0	16,4	11,6	20,5	20,2	16,2	23,5
75+	33,1	28,3	36,3	28,1	23,9	30,7	37,7	32,0	41,9

Not: Görmeye yardımcı araç kullananlardan bu araçları kullanmalarına rağmen görmekte çok zorlandığını belirtenler ve hiç göremediğini belirtenler görme sorunlu olanlar kapsamına dahil edilmiştir.

Note: Individuals who declare a lot of difficulty despite using ancillary aid for vision and not able to see have been included in having vision problem.

Duyuma sorunu olanların cinsiyet, yaş grubu ve yerleşim yerine göre dağılımı, 2012

Percentage of individuals having hearing problem by sex, age group and residence, 2012

[15 ≥ yaş - age]

(%)

Yaş grubu Age group	Türkiye-Turkey			Kent-Urban			Kır-Rural		
	Toplam Total	Erkek Male	Kadın Female	Toplam Total	Erkek Male	Kadın Female	Toplam Total	Erkek Male	Kadın Female
Toplam- Total	2,2	1,9	2,5	1,5	1,2	1,8	3,7	3,6	3,9
15-24	0,5	0,6	0,3	0,3	0,3	0,3	0,8	1,4	0,3
25-34	0,4	0,6	0,3	0,5	0,6	0,3	0,3	0,4	0,3
35-44	0,9	0,9	1,0	0,7	0,4	0,9	1,6	2,1	1,2
45-54	1,4	1,2	1,6	1,5	1,2	1,7	1,4	1,2	1,6
55-64	2,9	1,8	4,0	2,3	1,3	3,3	4,0	2,7	5,2
65-74	7,8	7,4	8,1	6,3	4,3	8,0	9,3	10,7	8,2
75+	22,0	22,4	21,7	17,7	19,0	17,0	25,9	25,2	26,4

Not: İşitmeye yardımcı araç kullananlardan bu araçları kullanmalarına rağmen işitmede çok zorlandığını belirtenler ve hiç duyamayanlar işitme sorunlu olanlar kapsamına dahil edilmiştir.

Note: Individuals who declare a lot of difficulty despite using ancillary aid for hearing and not able to hear have been included in having hearing problem.

Soru 2: TÜİK neden engelli vatandaşlarımız ile ilgili istatistikî çalışma yapmamaktadır?

Cevap 2: Türkiye İstatistik Kurumu engelli vatandaşlara yönelik bilgi üretmek için birçok çalışma yürütmüş olup, Cevap-1’de belirtilen araştırmanın dışında engelli vatandaşlar ile ilgili yürütülen diğer çalışmalar şunlardır:

2002 yılında yapılan “Türkiye Özürlüler Araştırması”, sonuçları 2004 yılında yayınlamıştır.

Bu araştırma sonrasında 2010 yılında “Özürlülerin Sorun ve Beklentileri Araştırması” yapılarak, sonuçları 7 Nisan 2011 tarihinde kamuoyuna açıklanmıştır. Konu hakkında <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=6370> uzantısı kullanılarak daha kapsamlı tabloları görmek mümkündür.

TÜİK tarafından geçmiş yıllarda gerçekleştirilen Genel Nüfus Sayımlarında engelli nüfusa yönelik sorular sorulmuş ve elde edilen sonuçlar yayımlanmıştır. Nüfus sayımları aracılığı ile engelli istatistikleri derlenmekte ve yayımlanmaktadır.

Ayrıca 2011 yılında yapılan "Nüfus ve Konut Araştırması 2011" çalışmasında engellikle ilgili 6 soru sorulmuştur. Nüfus ve Konut Araştırması 2011 yayınında ise engellilikle ilgili 27 tabloya yer verilmiştir.

Engellilik soruları, bu alan ile ilgili olarak Birleşmiş Milletler bünyesinde çalışan ve sayımlar ile araştırmalar için engellilik soruları geliştiren "Washington Group" önerileri temel alınarak hazırlanmıştır. Bu sorular aynı zamanda Dünya Sağlık Örgütü tarafından üretilen Uluslararası Sağlık, Özürülük ve Fonksiyon Sınıflaması (ICF) ile de uyumlu bir şekilde geliştirilmiştir.

2011 Nüfus ve Konut Araştırması'nda 6 engellilik durumu ile ilgili olarak sorgulamalarda; "Hiç zorlanmıyorum, Biraz zorlanıyorum, Çok zorlanıyorum, Hiç yapamıyorum" şeklinde cevap verilmesi beklenmiştir. Bu sorularda kişinin kendisini nasıl değerlendirdiği dikkate alınmıştır.

Engellilik durumu oransal olarak hesaplanırken ilgili fonksiyonda çok zorlandığını ve hiç yapamadığını beyan edenlerin oranı alınmıştır.

Engellilik aşağıdaki 6 başlık altında derlenmiştir:

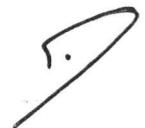
1. Görmede zorluk yaşayanlar,
2. Duymada zorluk yaşayanlar,
3. Konuşmada zorluk yaşayanlar,
4. Yürümede, merdiven çıkmada veya inmede zorluk yaşayanlar,
5. Bir şeyler taşımada veya tutmada zorluk yaşayanlar,
6. Yaşıtlarına göre öğrenmede, basit dört işlem yapmada, hatırlamada veya dikkatini toplamada zorluk yaşayanlar.

2011 yılı II. Döneminde (Nisan, Mayıs ve Haziran), Hanehalkı İşgücü Araştırması ile birlikte "Sağlık Sorunları ve Faaliyet Güçlükleri" konulu bir modüler anket uygulanmıştır.

Avrupa Birliği (AB)'ne uyum çalışmaları kapsamında gerçekleştirilen bu araştırmanın amacı, engelli nüfus konusunda detaylı ve karşılaştırılabilir veri derlemektir. Bu araştırma süregelen hastalık veya sağlık sorunları ile temel faaliyet güçlükleri yaşayan 15 ve daha yukarı yaş grubu için uygulanmıştır. Uygulamada esas alınan Uluslararası Engelli ve Sağlık Fonksiyon Sınıflamasına (ICF-WHO, 2001) göre engellilik; kişinin özel yaşamında, eğitim veya çalışma hayatında ve diğer alanlarda çeşitli kısıtlamalar ve zorluklar yaşamasına neden olan sağlık sorunları ve faaliyet güçlükleri şeklinde tanımlanmıştır.

Araştırmada;

- Süregelen hastalık ve sağlık sorunu yaşayanların, işgücü durumu ve yaşanan temel sağlık sorununun türüne göre dağılımı,
- Faaliyet güçlüğü yaşayanların, işgücü durumu ve yaşanan temel faaliyet güçlüğü türüne göre dağılımı, tabloları elde edilmiştir.

Soru 3: Engelli vatandaşlarımızın yaşam şartları, gelirleri, sağlık durumları vb. gibi konularda TÜİK'in istatistikî çalışma yapmasını sağlayacak mısınız?

Cevap 3: TÜİK engellilere yönelik 2002 yılında "Türkiye Özürlüler Araştırması" yapmıştır. 2010 yılında yapılan Özürlülerin Sorun ve Beklentisi çalışmasının yanı sıra, 2008 yılından itibaren Türkiye Sağlık Araştırması (TSA) çalışması yapılmıştır. TSA çalışması her iki yılda bir düzenlenmektedir. Ayrıca, 2011 yılında yapılan Nüfus ve Konut Araştırması ile engellilere yönelik bilgiler elde edilmiştir. Yine 2011 yılında engellilere yönelik sağlık sorunları ve faaliyet güçlükleri yaşayanların işgücü durumu ile ilgili araştırma yapılmıştır. Kurumumuz yukarıda belirtildiği gibi engelli vatandaşlara yönelik birçok araştırma gerçekleştirmiştir.

Bununla birlikte, 2012-2016 dönemini kapsayan Resmi İstatistik Programında (RİP) bu konuya yönelik bir çalışma yer almamaktadır.

Soru 4: Engelli sivil toplum kuruluşlarının yerel yönetimlerden maddi ve manevi destek alabilmeleri için Bakanlık olarak hangi girişimleriniz olacaktır?

Soru 5: Çalışma ve iş yaşamında engelli vatandaşlarımızın daha fazla yer alabilmeleri için 2015 yılı tedbirleriniz nelerdir?

Cevap 4-5: Onuncu Kalkınma Planı 2015 Yılı Programı'nda çalışma ve iş yaşamında engelli vatandaşlarımızın daha fazla yer alabilmelerini sağlamak için 99 ve 101 numaralı tedbirlere yer verilmektedir. Bunlar:

- 99. Engellilere yönelik iş imkânları geliştirilecek ve bu alandaki danışmanlık hizmetleri yaygınlaştırılacaktır.
- 101. Engellilerin ekonomik ve sosyal hayata katılımlarının artırılması için sosyal ve fiziki çevre şartlarının iyileştirilmesine yönelik çalışmalar hızlandırılacaktır.

99 numaralı tedbir çerçevesinde, engelliler için çalışma ortamının özel olarak düzenlendiği korumalı işyerlerine ilişkin mevzuat çalışmaları tamamlanarak korumalı işyerlerinin işlevinin artırılması ve engellilere kolay erişilebilir mesleki eğitim ve danışmanlık hizmetleri sunulması amaçlanmaktadır. Ayrıca kamuda istihdam edilen engelli sayısının tahsis edilen kontenjan kapsamında artırılması da öngörülmektedir.

101 numaralı tedbir çerçevesinde, fiziki çevre şartlarının engellilere uygun hale getirilmesi hususundaki kanuni sürenin 2015 yılında sona erecek olması nedeniyle bu konudaki çalışmalara hız verilmesi ve oluşturulan Erişilebilirlik Eylem Planı kapsamındaki eylemlerin bir an önce hayata geçirilmesi hedeflenmektedir.

Soru 6: Girişimcilerimizi engelli çalışan istihdam etmeleri yönünde hangi teşvik edici uygulamalar, ne zaman hayata geçecektir?

Cevap 6: 50 ve daha fazla işçi çalıştıran işyerlerinde %3 oranında engelli çalıştırmakla yükümlü olan işyerlerinde işveren hissesi prim indirimi kota aşımını da kapsayacak şekilde %100 olarak uygulanması kanun hükmüne bağlanmıştır. Böylelikle 50 ve üstü işçi çalıştıran

iş yerlerinde yüzde 3 oranında işçi çalıştırma zorunluluğu bulunmaktadır. Diğer yandan bu iş yerlerinde çalıştırılan engellilerin sosyal güvenlik kesintisine esas işveren priminin tamamı Hazine tarafından karşılanması sağlanarak engelli işçi çalıştırılması teşvik edilmektedir.

Zorunlu engelli istihdamı kapsamında Hazine Müsteşarlığı tarafından sosyal sigorta primi işveren payı karşılanan engelli sigortalı sayısı 2014 yılı Temmuz ayı itibarıyla 60.837'dir. 2014 yılı Haziran ayı itibarıyla kamuda çalışan engelli memur sayısı 34.088 olup, açık kontenjan sayısı 23.545'tir. 2014 yılında öngörülen 5.971 kadroya karşılık kamuda işe yerleştirilen engelli sayısı Ekim ayı itibarıyla 5.767 olarak gerçekleşmiştir.